

Portfolio som lærings- og (selv-)præsentationsværktøj

Birthe Lund

Institut for Uddannelse, Læring og
Filosofi, Aalborg Universitet

Hvad er en portfolio?

- En portfolio er i sig selv en tom beholder eller mappe – en metafor
- En artefakt påvirket af den kontekst den anvendes i og den mening og betydning portfolien tillægges i den konkrete kultur og organisation
- ”En kamæleon”

Portfoliotyper:

- Et arbejds- og **læringsredskab**, indgår ikke i grundlaget for en formel evaluering.
- Den studerende selv og medstuderende er modtagere
- Formålet er at være et hjælpemiddel i den studerendes egen læreproces, og samarbejdet med medstuderende og lærere kan indgå som et socialt aspekt
- **Fremvise** og **dokumentere** en persons egen kompetence, f.eks. en hjemmeside – en log
- Folk udenfor studiet er primære modtagere
- Kompetenceportfolio :en ”ansættelsesportfolio” en ”offentlig portfolio”

Grundlæggende er antagelsen bag læringsportfolien:

- At den lærende aktivt konstruerer sin egen kundskab
- At den studerende fokuserer på sin egen udvikling og tydeliggør og forstår sammenhængen mellem indsats og resultat.
- At de studerende opfattes som aktivt skabende og ressourcestærke.

Dokumentere læring

- Portfoliemetodikken baseres således på, at den lærende over tid kan synliggøre sin læreproces gennem en dokumentation af læreprocessen forløb i form af produkter og refleksioner.
- Portfolien ses som et signal til at eleven om at *fokuserer på egen udvikling* og tydeliggøre sammenhæng mellem indsats og resultat

Læringsportfoliens grundforestillinger

- At portofolieninddragelsen vil understøtte evnen til målrettet læring gennem øget selvindsigt.
- At det er muligt og ønskeligt at dokumentere individets progression og udvikling gennem portfolier.
- At portfolier giver optimale muligheder for at hjælpe den studerende/eleven med at udvikle selvstændige læringsstrategier, forbinde egne mål og uddannelsesmål og gennem kritisk refleksion sikre deres indfrielse.

Refleksion og selvevaluering

- Udvikle den lærendes læringskapacitet
- Eksplicitere den lærendes refleksion over egen læring – metakognition.
- Udvikle evne til at sætte mål for og evaluere eget arbejde og dermed udvikle forståelse for hvad der giver et arbejde kvalitet gennem kontinuerlig tilbagemelding på eget arbejde ses som afgørende for at skabe progression i læringsforløbet

Forventninger til portfolioe

- Større læringsudbytte
- Skabe større ansvar for egen læring
- Inddragelse i nye evalueringsformer
- Middel til kompetenceudvikling

Om vores brug af portfolio i kandidatuddannelsen, Læring og forandringsprocesser

De studerendes opgave

- Problem- og projektor organiseret tilgang til studiet
- Medium: digitale portfolier og intranet
- Bruges over 1 ½ år (7.-8.-9-semester)
- Evalueringsgrundlag: I evnen til at vurdere portfolio som læringsmedium bl.a. gennem egen erfaring med portfolio
- Dokumentere et ekstra metarefleksionsniveau ved en individuel mundtlig eksamen på baggrund af en rapport, med elementer fra egen portfolio

Undersøelsesgrundlag

- En interviewundersøgelse, gennemført i regi af Kandidatuddannelsen i læring og forandringsprocesser (KLF) under Studienævn for Uddannelse, Læring og Filosofi på Aalborg Universitet
- Studerende kommer fra forskellige uddannelser og fordeler sig i aldersgruppen 25 – 50 år, og med ret forskellige IT-forudsætninger og kompetencer.

Portfolio for cand. mag. studerende [REDACTED]

Institut for Uddannelse, Læring og Filosofi - AAU 2005- 2007

Velkommen til denne portfolio.

[7. semester](#)

På dette websted vil jeg fortælle om min færd gennem kandidatuddannelsen i læring og forandringsprocesser på AAU. Jeg betragter portfolioen som et redskab hvor jeg kan dokumentere og italesætte mine kompetencer og her vil jeg skabe rum og rammer for selvrefleksion. Ved at følge menuen i venstre side, eller følge seneste nyt i vinduet til højre, kan min færd følges.

[8. semester](#)

Arbejdet med min portfolio har været en løbende proces og undervejs har jeg gjort mig forskellige erfaringer omkring måden denne portfolio skulle bygges op på. Derfor er der forskel på hvordan 7. semester ser ud i forhold til resten af portfolioen. Jeg har dog valgt at bibeholde dette, da det synliggør den udvikling jeg har været igennem med mit arbejde med portfolioen. En af de ting jeg har fokuseret meget på i 7. semester portfolioen er de rent studiemæssige krav frem for fokusering på egen læreproces. Dette kommer dog mere i fokus på de efterfølgende semestre.

[9. semester](#)

Mød mig [her](#) på denne side.

[10. semester](#)

Lidt historie om portfoliobrug.

Portfolio betyder "bærbar mappe". En mappe med papirer, som ejeren bringer med sig.

[Litteratur/ Links](#)

Ordet er gammelt og stammer fra det førmoderne italienske samfund, hvor det var den mappe, den udsendte repræsentant for fyrsten havde med på rejsen. I mappen var fyrstens underskrevne dokumenter, som bevis på at repræsentanten virkelig var udsendt af fyrsten.

[Private del](#)

I det moderne samfund, skiftede ordet betydning. Nu var portfolioen den mappe, som kunstnerne eller arkitekten tog med sig for at dokumentere sine kvalifikationer. Den indeholdt tidligere værker eller det samlede CV.

I vor tids videnssamfund har ordet igen skiftet betydning. Nu er portfolioen et pædagogisk begreb. I portfolioen samler den studerende sine arbejder. Ikke blot for at skabe sin identitet, men også for løbende at kunne reflektere over den. Kilde: OnEdge fra Knowledge lab.

[Seneste nyt](#)

[Synopsis](#) fra eksamensbidrag i pædagogisk innovation - 8. semester

[Praksisaftale](#) for 9. semester

[Logbog](#) for praksisforløb på 9. semester

[Foreløbig projektbeskrivelse](#) for 9. semester

[Link til studieordningen](#)

Portfolio for cand. mag. studerende A [REDACTED]

Institut for Uddannelse, Læring og Filosofi AAU 2005- 2007

[Forside](#)

Jeg er efterhånden blevet 37 år gammel og bor sammen med min dejlige datter Sofie på 6 år i Støvring. Hun skal starte i 0 klasse til august 2006, hvilket hun glæder sig meget til. Hun regner med, at så kan hun hjælpe mig lidt med mine lektier. Det bliver dejligt med lidt hjælp :-)

[7. semester](#)

Her nedenfor ses et billede af os begge. Sofie ser jo dejlig ud som en lille heksepige ikke? Mig derimod - jeg ser jo lidt ældre ud på billedet end jeg ellers gør. Men det er nu sådan, jeg i visse perioder føler mig - under denne uddannelse - træt og gammel (hi hi hi) Sludder - hvis i ikke allerede har regnet den ud, så er vi selvfølgelig til fastelavnsfest og er udklædte!!

[8. semester](#)

[9. semester](#)

[10. semester](#)

[Litteratur/ links](#)

Jeg er oprindeligt uddannet som sygeplejerske i 1993. I tiden som er gået siden da, har jeg arbejdet på forskellige afdelinger, men primært indenfor det akutte hjerte beredskab i Danmark og i Norge - Tromsø. Ud over det har jeg studeret på RUC og DB.

[Private del](#)

Webmaster:

Sidst opdateret: 18-09-2006

Den kan alt!

- ”Jeg er ekstremt struktureret, og det er en portfolie jo også, så *det har fungeret helt fantastisk*. Fordi de to ting går lige på mig. Jeg har bevis på, at jeg faktisk knokler, og samtidig med at den udvikler sig, kan jeg se en faglig forandring.... Den kan alt, det er bare et spørgsmål om, hvad man vælger at bruge den til... (Præstentations-) portfolien kan bruges som PR, når man skal tilbyde sin arbejdskraft.”

En pestilens!

- ”Det er faktisk først her, jeg har puttet noget i den - de sidste 14 dage inden semesterstart. Jeg har bestemt ingen ambitioner om at bruge den mere aktivt. Og har da også fået brugt den, men *det er noget jeg skal*, men det er noget *jeg skal holde mig selv i ørerne med...* Den er brugt som en art dagbog, med refleksion over ting og sager. Den er lavet med tilbagevirkende kraft, og det er jo nogle meget overordnede refleksioner, der kom ud af det.
- *Det har været en pestilens, det synes jeg. Fordi jeg ikke har brugt den, men den har hængt som en dårlig nyhed over mit hoved. Jeg synes ikke, jeg kunne nå det – eller se, at den har nogen potentialer.*”

Fremmer *refleksioner*

- ”Portfoliobrugen presser mig ud i nogle situationer, som jeg ikke synes, at andre midler eller redskaber kunne have gjort på samme udfordrende vis. Så den kan ét eller andet meget specielt med at få *klargjort nogle ting, få reflekteret over nogle ting.*”
- Det er ikke sådan, at jeg føler, at jeg ikke har haft tanker om det forgangne forløb uden portfolio, men der sker rigtig meget godt, kan jeg se, ved at sætte sig ned nu og forsøge at putte struktur på. [] *Der ligger rigtig mange refleksioner i og også megen læring i at strukturere.*”

Det er mig – Det er ikke-mig!

- at man *ikke ville være den samme*, hvis man ikke havde lavet portfolio. Man får en træning i at forholde sig reflektivt til både ens egen kompetenceudvikling, allerede oparbejdede kompetencer, fremtidige mål osv.”
- For mig er det enormt *omstændeligt og ligegyldigt*. Jeg har ikke behov for at sidde og skrive ned. Det er ikke, fordi jeg ikke vil. Det er bare ikke et redskab, jeg kan bruge. Der er nogen, der elsker at skrive. Og *der er andre, der lærer på en anden måde*

Konsekvens:

- Løbende ”selv-monitorering” og løbende udvikling af dokumentationsevne
- Retter opmærksomheden mod *egne handlinger, egne motiver og egen kompetenceudvikling*
- Stiller spørgsmål ved uddannelsens muligheder for at kunne indfri disse, hvorfor samspil med uddannelsens øvrige elementer er afgørende, når den studerende vurderer portfolien som lærings- og struktureringsredskab

Visualisere læring

Kommunikativt medium

- *”Portfolien er med til at visualisere læring over tid. Altså det der: hvad har man egentlig lært? [] Den kan danne et helhedsbillede af, hvad det er, der foregår gennem min uddannelse ”*
- *”Jeg synes, portfolio er spændende, fordi den tvinger én til at finde ud af, hvad det er vigtigt at bringe af budskaber til andre mennesker. Den er jo på én eller anden måde et kommunikativt redskab. Portfolio er en måde at prøve at tydeliggøre de ting, som jeg har lært, og også at kunne udtrykke det ordentligt til nogle andre og hele tiden at tænke på, hvad der er relevant.[] Jeg synes, portfoliobrug kan fastholde en læreproces, kommunikativt, og at du kan kommunikere den ud til nogle andre mennesker.”*

At spejle sig i andre:

- *”og det er jo rigtigt spændende at kigge på sig selv gennem det spejl, det er at kigge på de andre. Og der er rigtig gode ind imellem. Der er eddermaneme også noget elendigt bras.”*

Noget for noget!

- *”Altså, hvis jeg skal lægge noget ud, så forventer jeg også at andre gør det. Så får man bolde i luften og får det hele op på et lidt højere plan. Det er i hvert fald min erfaring.”*

At redigere virkeligheden

- *”Jeg startede med at være vildt begejstret for ideen. Det var fedt, at vi skulle lave en portfolio, og den skulle være elektronisk, og der skulle jeg præsentere mig selv.”*
- *Men senere: ”Jeg er ikke lige til at offentliggøre ret meget om mig selv. Og så tænker jeg også på alle mine refleksioner, hvis jeg bare skal offentliggøre en lille del af dem, så skal jeg til at redigere i mine skriftlige refleksioner”.*

Udstillingsvinduer

- ”udstillingsvinduer” refererer til, noget de studerende kan spejle sig i, afgørende for nogle studerende, at man *fremtræder* så kompetent som muligt.
- At fremstå som søgende og spørgende og som én, der er på vej, kan misfortolkes som udstilling af inkompetence.
- ”udstillingsvinduerne” kan skabe eller understøtte et konkurrencepræget læringsmiljø, hvor man kun vil give, hvis man også kan få, eller oplever sig som så kompetent, at det givende i videndeling er at give sin viden videre til andre gennem sin portfolio.

At fremstå som kompetent

- Videndeling forudsætter, at der er viden at dele og en kultur der understøtter videndeling og samarbejde, i modsat fald opleves det af nogle studerende som en kamp om at fremstå bedst muligt, hvilket ikke lægger op til en procesorienteret læringstilgang.

Egne mål og andres mål...

- Læringsredskab: Den lærendes ansvar for egen læring (og udvikling), antages at blive styrket gennem **selvstændige verbaliserede mål**
- Portfoliens rolle som dokumentationsredskab synliggør den lærendes evne til at indfri definerede læringsmål i forhold til **generelt forventelige mål** på det givne uddannelsesstrin

Flere måder at lære at lære...

- Gennem vejledning, øvelser, imitation, supervision, af eksempler, cases og andres fortællinger, man kan lære uden forudgående tilrettelagt proces, men portfoliemetodikken synes at basere sig på den fælles præmis, at man ikke har lært, hvis man ikke bevidst har *reflekteret* over sin læreproces.

Læring som social proces:

- Læring foregår inden for en social ramme i form af undervisning, der påvirker både læringsproces og læringsudbytte, og det kan ikke indfanges i et snævert kognitivt og individuelt udviklingsperspektiv.
- I et situeret læringsperspektiv opfattes læring individets relationer til omverdenen, i modsætning til at opfatte læring som primært en forandring af indre kognitive strukturer.
- Ud fra et sociokulturelt læringsperspektiv stilles der spørgsmål ved, om læring alene er et bevidsthedsmæssigt fænomen

Hvorfor ny erkendelse:

- *”Hvordan det kunne blive et aktivt værktøj til at understøtte mig i noget som helst, det kunne jeg simpelt hen ikke se på det tidspunkt. Så derfor tænkte jeg: Det bliver ikke nu, det bliver lige om lidt. [] Ligeså lidt som jeg kunne se, det var relevant og brugbart for et år siden, ligeså meget kan jeg se det i dag. Lige pludselig kan jeg se det som et værktøj, der kan understøtte min læring.”*

For meget redskabsfokus

- *”Det bliver let for meget edb og for lidt portfolio ”*

Standartløsning eller eget udtryk?

- Oprettelse og selvstændigt designe et website med støtte fra et værkstedskursus i hjemmesidedesign med Frontpage - er af mange studerende efterfølgende vurderet som værende et alt for højt krav.

Studerende anbefaler en færdig skabelon mens andre siger:

”Jeg vil gerne selv designe den. For med en skabelon understøttes ikke den måde, jeg tænker på. Men at designe selv er på den anden side meget ambitiøst.”

Sikkerheden og u-sikkerheden

- personfølsomme data
- passwordbeskyttelse
- Forskellig måde at håndtere usikkerhed på:
 - Lagrer data alene på egen PC.
 - Komplicerer portfoliobrugen

Udfordringer:

- Datasikkerhed
- Standartløsninger/egne løsninger
- Målgruppedefinering:
eksterne parter, andres studerende, aftagere, censorer,
undervisere, den lærende
- Videndelingsgrundlag:
social kontrakt!

Kontinuerlig meningsforhandling

- Det handler om at kunne se *meningen* med at inddrage og bruge portfolio i forbindelse med studiet;
- *”Der er bare nogen, der kaster sig ud i det og så finder de ud af, hvordan det går. For mig kan et værktøj ikke fungere fra første dag, hvis jeg ikke kender ideen.”*
- *”Jeg synes simpelthen, at det var en pestilens til at begynde med, for at være helt ærlig. Hvorfor skal jeg tage stilling til, hvad jeg mener, og hvad jeg arbejder hen imod? Kan det da ikke være ligegyldigt? Men det får jo én til at reflektere. Og når jeg ser tilbage på det nu, så er det fint. Men det synes jeg ikke i starten – jeg synes simpelthen, at det var træls.”*

Didaktisk refleksion

Meningsforhandling

- Relevans
- Formål
- Funktion
- Redskabsudvikling

At forstå baglæns...

- *”Ja, jeg har hele tiden været bagud, kan man sige. Men det var jeg helt fra starten. Jeg lagde alle noter ind fra første semester, men droppede det igen.*

Men nu har jeg mere fokus på resultater og refleksion over egen læring. []

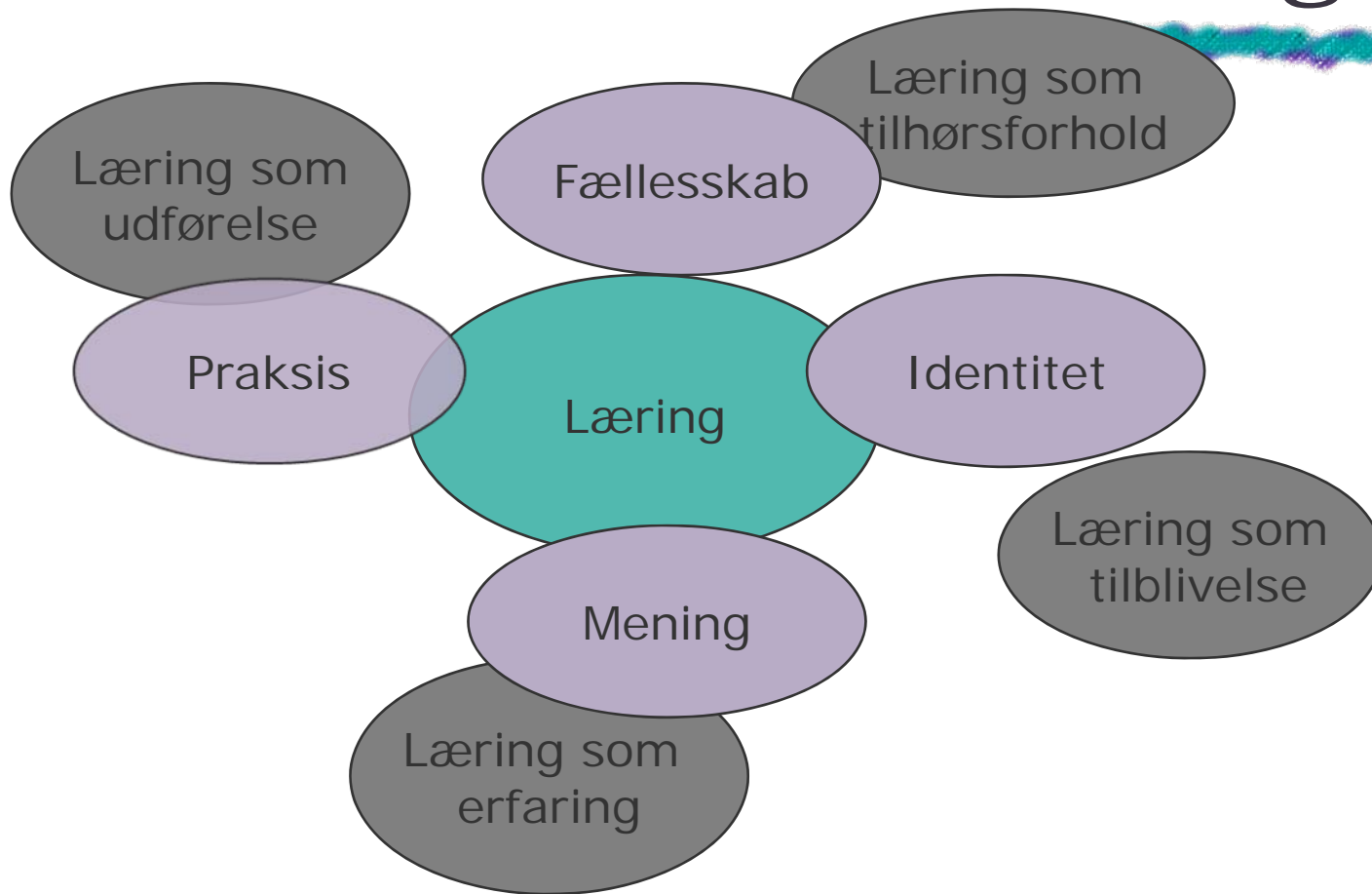
Nu kan jeg se, hvordan den skal bruges, og hvordan det ville være smart at bruge den.[]

Jeg synes, jeg har lært noget om, hvordan min portfolio kan opbygges, hvis jeg skulle starte forfra på uddannelsen nu.”

Hvad har vi lært:

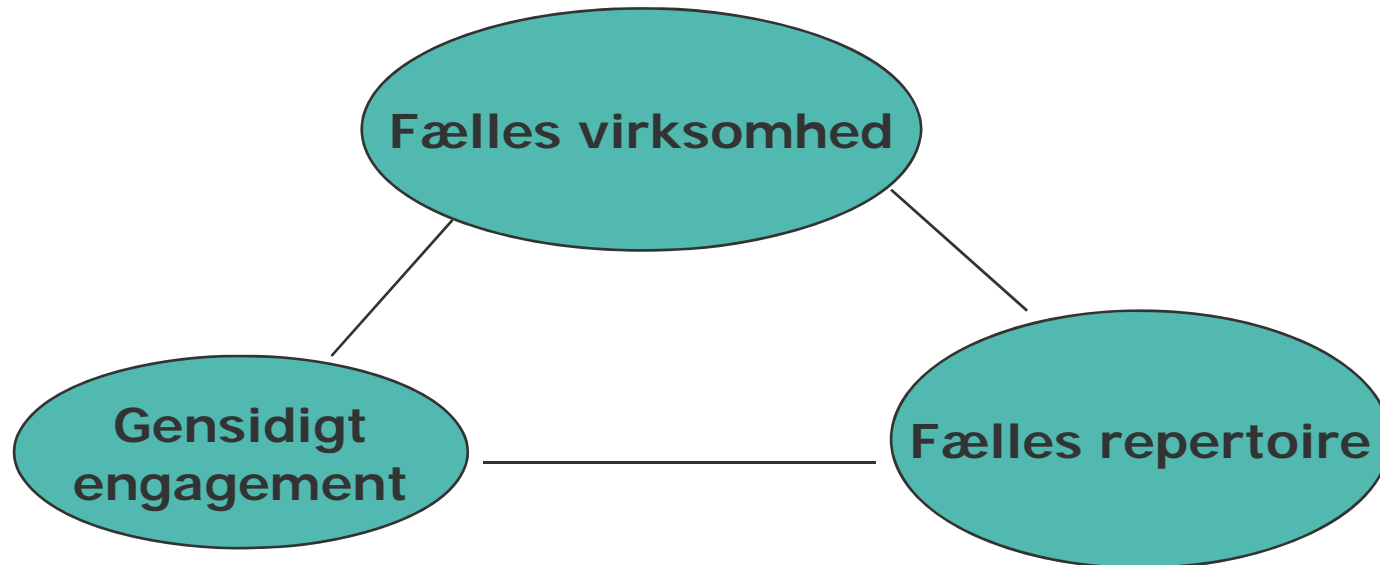
- Portfoliens læringsmæssige potentiale: støtte for den enkeltes refleksion, erkendelse, bevidsthed og (selv)kritiske sans, samt evne til at understøtte samarbejde og videndeling udvikles ikke i et socialt tomrum.
- Uddannelsen må meget aktivt understøtte disse processer:
bl.a gennem it-mæssigt design afpasset målgruppen, gennemtænkt samspil mellem projekt-organiseret undervisning og individuelle kompetencemål og SUS; de studerendes tilgang til læring og evalueringsbestemmelsernes betydning.
- Portfolio inddragelse er organisatorisk set meget ressourcekrævende og udfordrende – kræver fælles didaktisk refleksion (ikke normalt på et universitet!)

Social teori om læring

Læring som identitetsforandrende deltagelse i specifikke praksisfællesskaber

- 3 dimensioner ved praksisfællesskaber

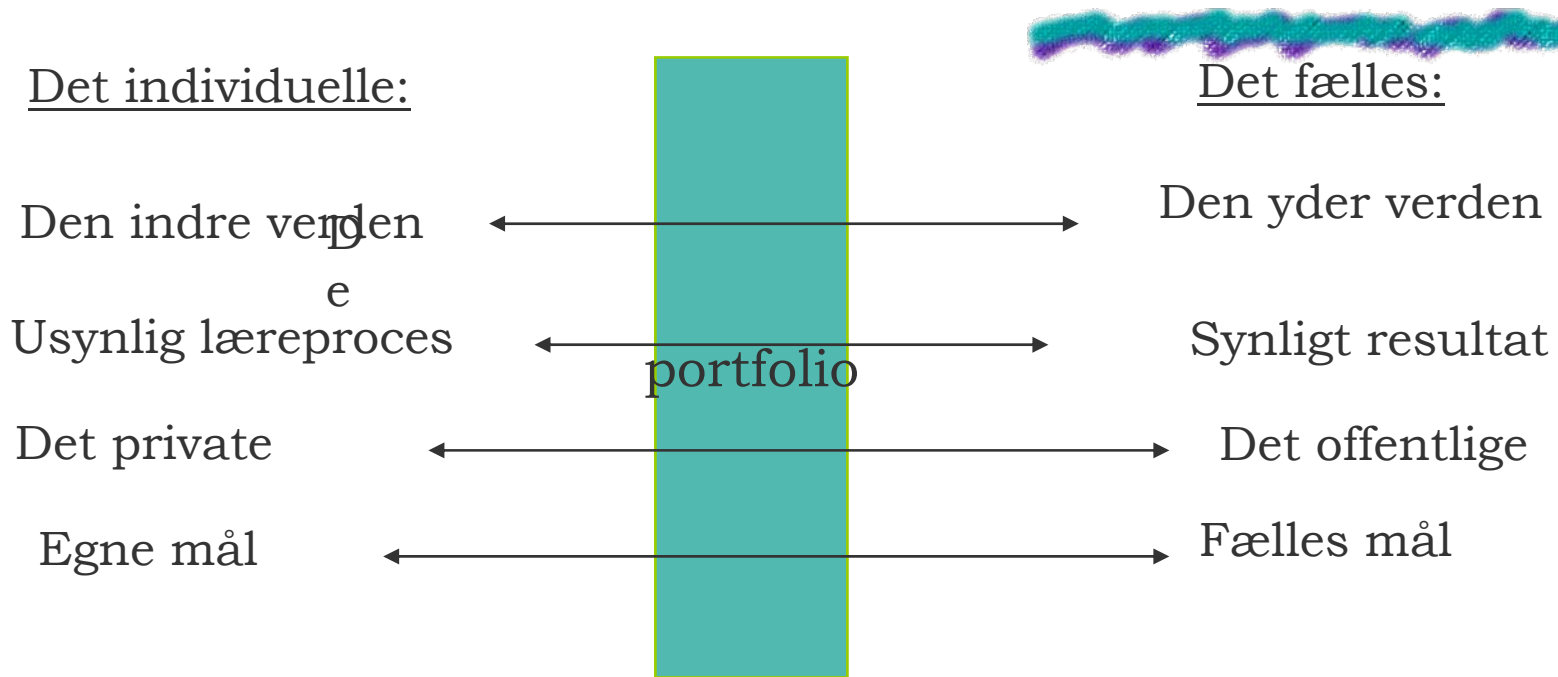

"Praksisser udvikles som fælles læringshistorier"

Portfoliens skjulte læreplan:

- Selvevaluering
- Fremadskridende læreproces
- Præstationsorientering
- Revision og refleksion fremmer et godt resultat
- ”Frihed som selvdefinering”
- Personlig vækst
- Definerings af evalueringskriterier
- Progression/regression/diskontinuitet
- Sammenligningsgrundlag/læringsmiljø
- Nyt projekt?
- Afhængighed
- Stagnation/ego-centrering

Hvad kan og skal portfolien indfange? Hvordan skabes balance mellem det fælles og det individuelle?

At vise sig

At skabe sig
(selv)

